

Asia: VN/3799/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helsingin yliopisto pyytää ottamaan huomioon seuraavaa:

1. Osaajien rekrytointi: Helsingin yliopistolle on ensiarvoisen tärkeää rekrytoida ja kouluttaa kansainvälisiä osaajia, jotka työllistyvät sekä yliopistolle että muualle yhteiskuntaan. Tämä tukee myös hallituksen tavoitetta houkutella osaajia Suomeen.
2. Riittävä toimeentulo mahdollistaa opiskelun: Yliopisto kannattaa periaatetta, että opiskelijan toimeentulo on varmistettu ennen opintojen aloittamista ja opintojen aikana. On tärkeää, että opiskelija voi keskittyä opintoihinsa ilman omaan talouteen liittyviä vaikeuksia. Kun toimeentulo on turvattu, opiskelija voi panostaa opiskeluun täyspainoisesti ja valmistua suunnitellussa aikataulussa. Oleskelulupaa myönnettäessä toimeentulon varmistamisesta voidaan huolehtia mm. ottamalla käyttöön sulkutili (kohta 8).
3. Harjoitteluun liittyvät ennakoimattomat kulut: Tutkintoon sisällytettävä harjoittelu voi aiheuttaa kustannuksia esimerkiksi silloin, kun harjoittelu tapahtuu toisella paikkakunnalla. Tällaisten kulujen kokonaismäärää on vaikea arvioida ennen opintojen alkua. Niistä voi aiheutua ylimääräisiä kuluja ja tarve tilapäiseen toimeentulotukeen.
4. Elämäntilanteen huomioiminen: Opiskelijan elämäntilanne voi muuttua yllättävästi esimerkiksi oman tai läheisen sairastumisen vuoksi tai muusta oleskeluun ja opiskeluun vaikuttavasta syystä. Tällöin hän voi joutua turvautumaan toimeentulotukeen. On tärkeää, että opiskelija tietää, mitä vaihtoehtoja hänellä on tilanteen parantamiseksi, ja että hänen opiskelunsa voi jatkua tutkinnon suorittamiseen asti myös näissä tilanteissa.
5. Ristiriita toimeentulotuen myöntämisen ja oleskeluluvan epäämisen välillä: Voimaan tullessaan laki voi aiheuttaa tilanteen, jossa opiskelijalle myönnetään toimeentulotukea, mutta sen

nostaminen johtaa oleskeluluvan perumiseen. Tämä voi aiheuttaa väärinkäsityksiä ja epätietoisuutta opiskelijoiden keskuudessa, tai johtaa siihen, että opiskelija ei hae toimeentulotukea, vaikka siihen olisi oikea tarve ja perusteet. On ristiriitaista, että opiskelijalle voidaan myöntää toimeentulotukea, jonka vastaanottaminen voi johtaa vakaviin seurauksiin.

6. Tiedotus ja viestintä: Mikäli esitetty lainmuutos tulee voimaan, on varmistettava, että opiskelijat ja heidän puolisonsa ovat tietoisia lainmuutoksesta. Sekä viranomaisten (Maahanmuuttovirasto, Kela) että korkeakoulujen on huolehdittava asianmukaisesta viestinnästä ja neuvonnasta.

7. Kokonaisuuden hallinta: Esitetty lainmuutos on osa hallituksen linjauksia, jotka koskevat koulutusperusteisten oleskelulupien sääntelyä. Esimerkiksi Selvitys työ- ja koulutusperusteisten oleskelulupien sääntelytason haavoittuvuuksista (TEM 18.12.2025) loppuraportissa esitetyt toimenpiteet liittyvät samaan aihepiiriin kuin tämä lainmuutosesitys. On tärkeää, että muutokset tapahtuvat koordinoitusti ja kokonaisuus huomioiden. Tämä helpottaa ajantasaista ja selkeää neuvontaa, mikä puolestaan vähentää tiedottamiseen ja yksittäisten tapausten käsittelyyn tarvittavia resursseja.

8. Sulkutilin käyttöönotto: Yliopisto haluaa tässä yhteydessä nostaa esille mahdollisuuden selvittää nk. sulkutilin käyttö haettaessa opiskelijan oleskelulupaa. Sulkutili tarkoittaa, että oleskelulupaa haettaessa esitettyjä varoja voi nostaa vasta Suomessa. Näin varmistettaisiin, että opiskelijalla on käytössään oleskeluluvan edellyttämä määrä varoja, mikä vähentäisi tarvetta turvautua toimeentulotukeen. Sulkutiliä käytettäessä on kuitenkin otettava huomioon apurahoihin ja muihin rahoitusmuotoihin liittyvät erityistilanteet, kuten esimerkiksi rahoituspäätösten ja rahoitusten käyttöön saamiseen liittyvät aikataulut.

Helsingin yliopisto toivoo, että hallitus ottaa nämä näkemykset huomioon lainmuutosta käsitellessään, jotta opiskelun edellytykset sekä opiskelijoiden oikeudet ja hyvinvointi voidaan turvata ja jotta asiasta voidaan tiedottaa ajantasaisesti ja ymmärrettävästi.

Koponen Esko
Helsingin yliopisto - Koulutuksen palvelut